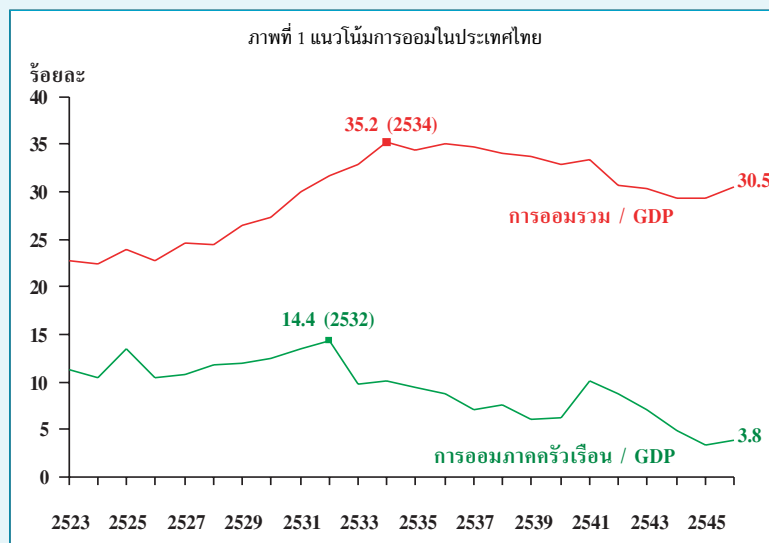

ความเพียงพอของการออมของประเทศไทย

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แนวโน้มการออมของประเทศไทยในภาพรวมได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากอัตราการออมรวมของไทยที่เคยสูงสุดที่ร้อยละ 35.2 ในปี 2534 และลดต่ำลงมาอยู่ที่ร้อยละ 30.5 ในปี 2546 และจากการที่การออมภาคครัวเรือนสุทธิที่ลดลงจากจุดสูงสุดที่ร้อยละ 14.4 ในปี 2532 เหลือเพียงร้อยละ 3.8 ในปี 2546 นั้น ปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจ สำหรับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของไทยในระยะต่อไป เนื่องจากการออมในประเทศจะมีความสำคัญมากต่อกระบวนการสะสมทุน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นในการกู้ยืมจากต่างประเทศ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

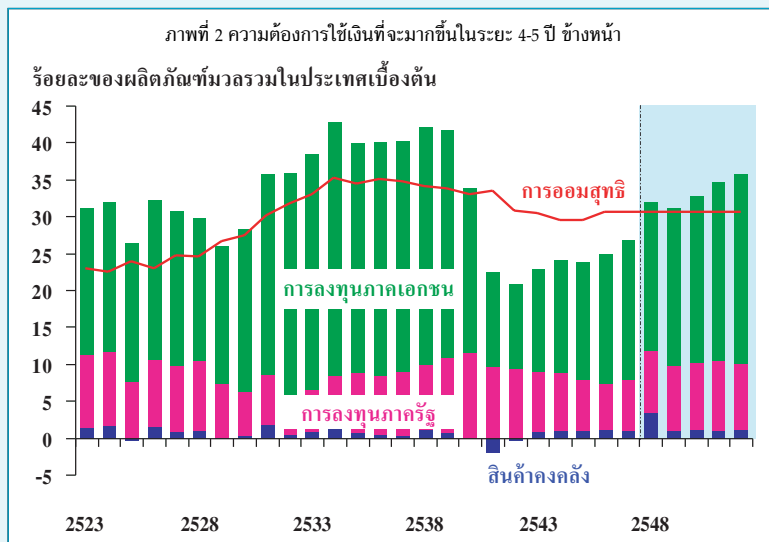
โดยเหตุนี้ ธปท. จึงได้มีการศึกษาถึงสาเหตุที่การออมของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง และประเมินความเพียงพอของการออมเพื่อการเติบโตและเสถียรภาพภายนอกของเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลดังต่อไปนี้

(1) จากข้อมูลรายได้ประชาชาติล่าสุด (ปี 2546) ของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลการออมเฉลี่ยระหว่างช่วงปี 2534-2536 และช่วงปี 2544-2546 สัดส่วนการออมสุทธิภาครัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศซึ่งลดลงประมาณร้อยละ 4.1 และสัดส่วนการออมสุทธิภาคครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศซึ่งลดลงประมาณร้อยละ 5.0 เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การออมในภาพรวมของประเทศปรับตัวลดลงในช่วงเวลาดังกล่าว นอกจากนี้ พบว่าการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นอย่างมากเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การออมในภาคครัวเรือนลดลง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการอุปโภคบริโภคในกลุ่มสินค้าคงทน เช่น รถยนต์ มือถือ เครื่องไฟฟ้า ฯลฯ โดยในช่วงปี 2542 - 2546 การอุปโภคบริโภค (ราคาคงที่) ในกลุ่มสินค้าคงทน เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 16.1 สูงกว่าอัตราการขยายตัวของค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคโดยรวม และรายได้รวมหลังหักภาษี ที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 6.1 และ 3.9 ตามลำดับ ทั้งนี้ แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของการอุปโภคบริโภคในช่วง 2 -3 ปีที่ผ่านมาส่วนหนึ่งเกิดจากการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืมได้สะดวกขึ้น

(2) จากการศึกษาการออมในระดับจุลภาค โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติในช่วงปี 2539 และ 2547 พบว่ามีการเพิ่มขึ้นของการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในทุกกลุ่มอายุ แต่อัตราการออมของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกลับลดลงเมื่อเทียบกับกลุ่มรายได้อื่น

นอกจากนี้ ผลการศึกษาทางเศรษฐมิติพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การออมของภาคครัวเรือนลดลง คือ การเข้าถึงการกู้ยืมได้สะดวกกว่าเดิม และผลจากการมีโครงการประกันสุขภาพของรัฐบาลซึ่งทำให้ครัวเรือนลดความจำเป็นที่จะต้องออมเงินสำหรับใช้ในยามจำเป็น นอกจากนี้ เป็นผลจากความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ลดลง เช่น การเปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรที่ผลผลิตขึ้นอยู่กับสภาวะดินฟ้าอากาศเป็นอาชีพอื่น การถือครองที่พักอาศัย และระดับการศึกษาของครัวเรือน นอกจากนี้ ยังพบว่าครัวเรือนที่มีรายได้น้อยหรือมีความรู้เกี่ยวกับการเงินน้อย และ/หรือมีระดับการศึกษาต่ำ จะเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีการออมไม่พอเพียงสำหรับในวัยชราหรือเกษียณอายุ

(3) ปัจจุบัน แม้ว่าอัตราการออมรวมของประเทศไทยจะอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศต่าง ๆ แต่อัตราการออมที่สูง หมายความว่าประเทศไทยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องออมเพิ่มขึ้น หากพิจารณาจากแรงกดดันต่อการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศในระยะต่อไป ถ้าประเทศไทยจะรักษาระดับการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดไว้ไม่ให้เกินร้อยละ 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในระยะต่อไป อัตราการออมรวมของประเทศไทยควรเพิ่มจากระดับปัจจุบันที่ร้อยละ 30.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศขึ้นอีกประมาณร้อยละ 2 - 3.5 ในช่วง 5 ปีข้างหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับการลงทุนซึ่งคาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐ (Mega Projects) อีกประมาณร้อยละ 2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และช่วยรองรับการลงทุนภาคเอกชนที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณร้อยละ 4.0-5.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยอัตราการออมที่เพิ่มขึ้นนี้จะช่วยสนับสนุนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ให้เพียงพอต่อการลงทุนโดยรวมของประเทศ และทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตต่อไปได้ โดยไม่ต้องกังวลต่อเสถียรภาพภายนอก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย